

Internet – fenomen społeczeństwa informacyjnego, pod red. ks. Tadeusza Zasepy przy współpracy Radosława Chmury, Częstochowa: Edycja Św. Pawła 2001, ss. 637.

O ile stulecie XIX zapisało się pod znakiem rewolucji przemysłowej, wiek XX – pod znakiem rewolucji technologicznej, o tyle z całą pewnością wiek XXI będzie można określić jako „stulecie internetu”. Jeszcze nie tak dawno obieg informacji na całym świecie był bardzo utrudniony. Obecnie dzięki internetowi niemal natychmiast możemy się dowiedzieć, co dzieje się w dowolnym zakątku kuli ziemskiej.

Z dużym zadowoleniem należy zauważyć, iż problematyka internetu obecna jest w szerokim zakresie w badaniach prowadzonych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Wydział Prawa KUL był jednym ze współorganizatorów dwóch konferencji naukowych poświęconych internetowi, których pomysłodawcami i organizatorami byli pracownicy Wydziału: Radosław Chmura i Wojciech Włodarczyk.

Recenzowana praca zawiera zbiór artykułów poświęconych internetowi, które zostały pogrupowane w osiem bloków tematycznych: 1) Wprowadzenie, 2) Kultura, 3) Społeczeństwo wiedzy, 4) Społeczeństwo informacyjne, 5) Prawo, 6) Nowa ekonomia, 7) Marketing i zarządzanie oraz 8) Przystępność komputerowa i bezpieczeństwo systemów. Całość zamykają zwięzłe noty biograficzne autorów pracy.

W części poświęconej prawu internetu, która nas najbardziej interesuje, zostały umieszczone następujące artykuły: A. N o w i c k a, *Prawo autorskie a społeczeństwo informacyjne* (s. 235-250); R. C h m u r a, *Piractwo domenowe (cybersquatting) – wybrane zagadnienia* (s. 251-258); M. L e w k ó w, *Napster – czy miliony użytkowników mogą się mylić?* (s. 259-268); M. Z m y ś l o n y, *O systemie informacyjnym urzędu administracji publicznej* (s. 269-290); T. L. K r a w c z y k, *Jak to się robi w Europie? Jak to się robi w Ameryce? Jak się to próbuje robić u nas?* (s. 291-300); M. D a c a, *Prawne uregulowania sektora telekomunikacyjnego w Unii Europejskiej i w Polsce służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego* (s. 301-308); T. L. K r a w c z y k, *Europejskie koncepcje opodatkowania handlu elektronicznego* (s. 309-316); P. W a g l o w s k i, *Internet a dobra osobiste człowieka* (s. 317-328); P. P s z c z e l, *Spam – „nowe możliwości”* (s. 329-334); P. F a j g i e l s k i, *Listy gończe w Internecie* (s. 335-338); D. G a j o s - K a n i e w s k a, *Oswajamy paragrafy* (s. 339-344).

Przedstawiony podział *prima facie* wydaje się logiczny i przejrzysty. Może jedynie artykuł J. Kosińskiego nt. *Przykład wykorzystania nowoczesnych technologii przetwarzania informacji do dokonania przestępstwa* winien znaleźć się w części poświęconej prawu.

Ze zrozumiałych względów przedmiotem niniejszej recenzji są artykuły poświęcone zagadnieniom prawnym związanym z internetem. Należy podkreślić, że pozostałe opracowania także mogą zainteresować prawników. W szczególności można

polecieć artykuły znajdujące się w części poświęconej przestępczości komputerowej i bezpieczeństwu systemów.

Blok tematyczny poświęcony zagadnieniom prawnym otwiera A. N o w i c k a, która w swoim artykule poruszyła problem dostosowania polskiego prawa autorskiego do norm Unii Europejskiej, a zwłaszcza dyrektywy z 8 IV 2000 r. o handlu elektronicznym. Przed Polską stoi ponadto zadanie ratyfikowania Traktatu o prawie autorskim (WCT).

R. C h m u r a podkreśla, że jest tylko kwestią czasu pojawienie się spraw sądowych przeciwko rejestrującym domeny z wykorzystaniem cudzego znaku towarowego w celu późniejszego odsprzedania. Zdaniem Autora art. 3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji będzie stanowił skuteczny instrument walki z piractwem domenowym.

Bardzo popularnemu ostatnio zagadnieniu oceny prawnej działalności spółki amerykańskiej Napster, Inc., która poprzez swoją witrynę internetową zapewnia bezpłatny dostęp do najnowszych utworów muzycznych, poświęcił swój artykuł M. L e w k ó w.

M. Z m y ś l o n y omówił w swoim opracowaniu problem systemu informacyjnego urzędu administracji publicznej. Zdaniem Autora „zintegrowany system informacyjny urzędu administracji publicznej strukturalizuje i systematyzuje wewnętrzne środowisko informacyjne urzędu, umożliwia prowadzenie sprawnej wymiany informacji z zewnętrznym środowiskiem informacyjnym, wspomaga w istotny sposób wykonywanie zadań statutowych urzędu, umożliwia właściwe zarządzanie pracą urzędu oraz pozwala racjonalnie kształtować koszty jego funkcjonowania” (s. 270 n.).

Bardzo ważnemu problemowi dotyczącemu podpisu elektronicznego poświęcił swój pierwszy artykuł T. L. K r a w c z y k. Autor wskazuje na konieczność powstania w Polsce ustawy o podpisie elektronicznym.

M. D a c a zajął się w swoim artykule problemem prawnych uregulowań sektora telekomunikacyjnego w Unii Europejskiej i w Polsce, które ułatwiają dostęp do internetu. Zdaniem Autora ustawa z 21 VII 2000 r. Prawo telekomunikacyjne poprzez zliberalizowanie zasad prowadzenia działalności telekomunikacyjnej stwarza dobre warunki dostępu do internetu.

W drugim ze swoich artykułów T. L. K r a w c z y k przedstawił zagadnienie dotyczące opodatkowania handlu elektronicznego w Unii Europejskiej, które zostało uregulowane w komunikacie Komisji Europejskiej pt. *Handel elektroniczny i opodatkowanie pośrednie*. Zdaniem Autora propozycje przedstawione przez Komisję są zgodne z funkcjonującym systemem podatku VAT w Unii Europejskiej, jak również są one neutralne w stosunku do systemów podatkowych krajów nie należących do Unii.

Następny z autorów, P. W a g l o w s k i, zwraca uwagę, iż także w internecie zachodzą przypadki naruszenia dóbr osobistych. Przed wymiarem sprawiedliwości stoją trudne problemy związane z postępowaniem dowodowym. I tak np. należy rozwiązać kwestię ustalenia tożsamości osoby, która przez internet naruszyła określone dobra osobiste.

Należy podkreślić, że możliwości naruszenia dóbr osobistych w internecie są ogromne. Wydaje się, że Autor oprócz przykładów naruszenia takich dóbr w innych państwach (zwłaszcza w USA) powinien również zająć się sytuacją istniejącą w Polsce, która może wzbudzać liczne zastrzeżenia. Podczas cieszących się dużą

popularnością różnych „czatów dyskusyjnych”, umożliwiających wyrażenie swojej opinii dotyczącej zachowań określonych osób, a zwłaszcza polityków, bardzo często można spotkać się z wypowiedziami, które wprost oskarżają daną osobę publiczną o popełnienie przestępstwa, np. przyjęcie korzyści majątkowej. Z pewnością jest to przykład naruszenia dóbr osobistych w rozumieniu art. 23 kodeksu cywilnego.

Jak wskazuje następny z autorów, P. P s z c z e l, w Polsce pojawi się z większym natężeniem problem reklamowania usług, towarów, a nawet idei poprzez wykorzystanie istniejących grup dyskusyjnych lub przez rozsyłanie anonsów bezpośrednio do skrzynek pocztowych użytkowników internetu (zjawisko to określane jest za pomocą skrótu SPAM, czyli Stupid Persons Advertisement). Zdaniem Autora w naszym kraju do regulacji tego zjawiska można – wzorem Niemiec – stosować przepisy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

P. F a j g i e l s k i przedstawił problem umieszczania w serwisach internetowych Policji listów gończych. Zjawisko to oprócz swoich zwolenników ma również przeciwników (w Polsce np. były rzecznik praw obywatelskich Adam Zieliński). Wydaje się, że wszelkie opory wobec publikowania listów gończych w internecie są nieuzasadnione. Trafnie Autor polemizuje ze stanowiskiem A. Zielińskiego, którego zdaniem brak wystarczającego zabezpieczenia systemów komputerowych przemawia za niepublikowaniem w internecie listów gończych. Idąc tym tokiem rozumowania, należałoby w ogóle zlikwidować internet z powodu niemożliwości zagwarantowania zgodnego z prawem jego funkcjonowania.

Ostatni z artykułów, D. G a j o s - K a n i e w s k i e j, prezentuje serwis prawny „Rzeczypospolitej On Line”, z którego korzystać mogą zarówno prawnicy praktycy, jak i studenci wydziałów jurystycznych.

Na zakończenie należy podkreślić duże znaczenie recenzowanej pracy. Katolicki Uniwersytet Lubelski dzięki niej oraz innym opracowaniom z pewnością zalicza się do wiodących ośrodków akademickich w kraju, które prowadzą badania nad szeroką rozumianą problematyką internetu.

Omawiana książka z pewnością spotka się z zainteresowaniem reprezentantów różnych dziedzin wiedzy, począwszy od prawa, poprzez socjologię, filozofię, psychologię aż po teologię. Przejrzysty język sprawia, że do recenzowanej pracy będą mogli sięgnąć wszyscy interesujący się problematyką internetu. Z pewnością na korzystny odbiór pracy wpływ ma „rzucająca się w oczy” szata graficzna. Również pod względem stylistycznym praca została bardzo dobrze zredagowana.

Bogactwo zagadnień związanych z internetem sprawia, że można byłoby się zastanowić nad powołaniem na KUL-u wydawnictwa cyklicznego poświęconego internetowi. Wydawnictwo takie, mające charakter „ogólnouczelniany”, z jednej strony przyczyniłoby się do prowadzenia badań interdyscyplinarnych przez reprezentantów różnych dziedzin wiedzy, a z drugiej stanowiłoby wyśmienitą „wizytówkę” uczelni.

Na zakończenie należy z satysfakcją zauważyć, że na Wydziale Prawa KUL dostrzeżono znaczenie znajomości informatyki, w tym internetu, dla wykształcenia nowoczesnego prawnika, czego wyrazem jest wprowadzenie obowiązkowych ćwiczeń z informatyki prawniczej.

Grzegorz Jędrejek
Katolicki Uniwersytet Lubelski